

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎี

ในงานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรคละครเพลงเพื่อเยาวชนจากวรรณกรรมเด็กของ ฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน และจากแนวคิดเรื่องความงามและคุณค่าชีวิตในพุทธศาสนา ได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับละคร

2.1.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับละครในฐานะกระบวนการสื่อสาร

2.1.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับละครในฐานะกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชน

2.1.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับละครเพลง

2.1.2 แนวความคิดสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมของฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน

2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความงามและคุณค่าชีวิตตามหลักพุทธศาสนา

2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการศัลยกรรมความงามและปัญหาในวัยรุ่น

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

2.1.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธศาสนา

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับละคร

2.1.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับละครในฐานะกระบวนการสื่อสาร

โรลองด์ บาร์ธส์ (Roland Barthes) ได้ให้นิยามของ “ละคร” เอาไว้ดังนี้ (วัลยา วิวัฒน์ศร 2538: 123 อ้างใน ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2547: 11-12)

“ละครคืออะไร คือ เครื่องจักรแห่งการสื่อสารประเภทหนึ่ง ในขณะที่ไม่ได้ทำงาน เครื่องจักรนี้ก็ซ่อนตัวอยู่หลังม่าน แต่เมื่อมีการเปิดตัวเครื่องจักรนี้ มันจะส่งสาร (Message) จำนวนหนึ่งมายังเราทันที สารเหล่านี้มีลักษณะพิเศษเฉพาะ กล่าวคือ มันถูกส่งมาพร้อมๆกัน แต่ด้วยจังหวะที่ต่างกันในการแสดงแต่ละขณะ เราจะได้รับข่าวสารหกถึงเจ็ดประการในเวลาเดียวกัน (จากฉาก เสื้อผ้า แสง ตำแหน่งของนักแสดง กริยาท่าทาง ภาษาใช้ คำพูด) ข่าวสารบางประเภทคงที่ (กรณีของฉาก) ในขณะที่ข่าวสารอื่นๆเปลี่ยนแปลง (คำพูด กริยาท่าทาง) นี่เป็นเรื่องของการประสานงานข่าวสารอย่างแท้จริง นี่คือนิยามของความเป็นละคร : กลุ่มสัญลักษณ์กลุ่มหนึ่ง” ผู้ดูสามารถรับกลุ่มสัญลักษณ์กลุ่มหนึ่งนี้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตาและหู ซึ่งกลุ่มสัญลักษณ์เหล่านี้จะ

กระทำการต่างๆ เพื่อสื่อสารที่ส่งมายังผู้ดู ทุกหน่วยที่ปรากฏต่อผู้ดูนั้นเป็นสัญญาณที่มีความหมาย โดยผู้ดูจะเป็นผู้ทำการถอดรหัสสัญญาณต่างๆ หากผู้ดูเป็นผู้ที่รู้จักหรือมีภูมิหลังเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นๆ ก็จะไม่เป็นปัญหาในการถอดรหัส ส่วนผู้ดูต่างวัฒนธรรมอาจเข้าไม่ถึงสารทั้งหมดที่สัญญาณส่งมา แต่การถอดรหัสนี้เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้กันได้แม้ผู้ดูจะต่างวัฒนธรรมกับเรื่องราวที่แสดง ในกรณีของการสื่อสารการละคร ผู้ดูคือกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับผู้ส่งสาร(ซึ่งได้แก่ ผู้ประพันธ์บทละคร ผู้กำกับการแสดง ฝ่ายการแสดงด้านต่างๆ นักแสดง)ในลักษณะใด ได้แก่ เป็นการแสดงละครต่อหน้าผู้ชม หรือ การแสดงผ่านสื่อ สื่อชนิดใด หรือ ลักษณะความสัมพันธ์ที่อิงอยู่กับบริบทในเรื่องที่แสดง หรือเป็นความสัมพันธ์นอกเรื่องที่แสดง ล้วนมีอิทธิพลในการตีความสัญญาณที่สื่อออกมาได้ทั้งสิ้น (ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2547: 12)

ละครจึงเป็นการสื่อสารกันในระดับความรู้สึก เพราะมันเป็นภาษาที่เกิดขึ้นให้ประจักษ์แจ้งต่อหน้าต่อตา จับพลัน ทันทันทันใดของขบวนการสัมพันธ์ของมนุษย์ระหว่างผู้ดูกับผู้แสดง ซึ่งยากต่อการตีความ การวิเคราะห์หรือถ่ายทอดด้วยภาษาอักษร (คำรณ คุณะดิลก, 2539 อ้างใน ภาวินี สมรรคบุตร, 2548)

เชกสเปียร์ (Shakespeare) ได้กล่าวไว้ว่า ละครคือกระจกส่องชีวิต ส่วนแอริสโตเติล (Aristotle) พูดถึงละครว่า เป็นการเสนอเรื่องราวที่เลียนแบบการกระทำของมนุษย์ และได้พูดถึงจุดมุ่งหมายของละครประเภทโศกนาฏกรรมของกรีกว่า เป็นละครที่มุ่งให้ผู้ชมได้รับความบริสุทธิ์ทางจิตใจ ซึ่งถ้าเราจะพิจารณาศิลปะของการละครที่ดีเด่นในแต่ละยุคสมัยเราก็จะพบว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการละครก็เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ใน 3 ระดับด้วยกัน คือ (สไตล พันธุมโกมล, 2538: คำนำ)

1. **ระดับอารมณ์** ละครทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความบันเทิงแก่มนุษย์ และผู้ชมส่วนใหญ่ก็ไปดูละครเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายความตึงเครียดของอารมณ์ หรือบางครั้งเราไปดูละครก็เพื่อที่จะได้รับความตื่นเต้น และการกระตุ้นอารมณ์เป็นการเปลี่ยนแปลงจากชีวิตประจำวันที่น่าเบื่อหน่าย ความบันเทิงใจที่มนุษย์ได้รับจากการดูละครนี้ สามารถจัดความเหนื่อยหน่ายเฉื่อยชา ทำให้มนุษย์มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น และเกิดความกระตือรือร้นในการดำรงชีวิต
2. **ระดับสมอง** ละครที่ดีนั้นนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีคุณค่าในด้านสติปัญญา ให้แง่คิดความเห็น ถามปัญหาหรือตอบปัญหาที่สำคัญๆ เกี่ยวกับชีวิต ทำให้ผู้ชมต้อง

กลับไปคิดพิจารณาปัญหาต่างๆเกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับสังคม หรือมนุษยชาติโดย
ส่วนรวม

3. **ระดับจิตใจ** นอกจากจะมีคุณค่าในแง่ของความบันเทิง และในแง่ของความคิดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ละครที่ถือกันว่าอยู่ในระดับสูงสุดในเชิงศิลปะและวรรณกรรมยังจะต้องมีคุณค่าในแง่ของจิตใจอีกด้วย ความสัมพันธ์ของศิลปะการละครกับจิตใจของมนุษย์นั้นมีความตั้งแต่สมัยแรกเริ่มดังจะเห็นได้ว่าการละครทั้งทางตะวันออก และตะวันตกล้วนถือกำเนิดมาจากพิธีบวงสรวงเทพเจ้า ซึ่งมีขึ้นเพื่อผลทางด้านจิตใจของมนุษย์โดยตรงแม้ละครในปัจจุบันส่วนใหญ่อาจจะดูห่างไกลจากความหมายทางด้านจิตใจอยู่มาก แต่ยังมีบางเรื่องที่สามารถให้ความรู้สึกสูงส่งแก่จิตใจมนุษย์ได้เช่นกัน และเมื่อใดก็ตามที่ละครสามารถให้ความบันเทิงที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะ ความคิด และจิตใจแก่มนุษย์ เมื่อนั้นละครก็ได้ทำหน้าที่อันสมบูรณ์ของศิลปะแขนงนี้แล้ว

2.1.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับละครในฐานะกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชน

“ศิลปะการละคร” เป็นงานสร้างสรรค์ที่หลอมรวมศิลปะหลากหลายสาขาเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ วรรณศิลป์ที่มาในรูปแบบของบทละคร ศิลปะการแสดง คีตศิลป์ นาฏศิลป์ โดยมีการบูรณาการเป็นขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์ อาทิ การเลือกสรรความคิด หรือ สารที่อยู่ในละคร การประสานงานในกลุ่มผู้ทำงาน การฝึกฝนและพัฒนาศักยภาพของนักแสดง เพื่อให้ผู้แสดงสามารถเป็นสื่อกลางของการนำความคิดหรือสารในละครไปสู่ผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด อาจกล่าวได้ว่า ความคิดหรือสารในละครนี้ มีมิติในการพัฒนา สร้างสรรค์และส่งเสริมกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ของคนในลักษณะบูรณาการ ทั้งทางร่างกาย การคิดวิเคราะห์ และ การใช้จินตนาการ ส่งเสริมให้ผู้อบรมรู้จักและรู้ถึงคุณค่าของตนเอง มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีและมีความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลและประสิทธิผลของการใช้กระบวนการนี้ สามารถสรุปได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ (พนิดา รูปนางกูร และคณะ ใน ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2555: 1-4)

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการละคร(Learning about drama and theatre)

เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของศิลปะการละครที่ประกอบไปด้วย บทละคร การตีความบทละคร การสร้างตัวละคร(Characterization) ดนตรี นาฏศิลป์ และการแสดง ซึ่งจะมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสมาธิ การสังเกต การพัฒนาทักษะด้านร่างกาย การสื่อสารทางกาย การออกเสียงและ การใช้ภาษา

2. การเรียนรู้ผ่านศิลปะการละคร (learning through drama and theatre)

เป็นการนำศิลปะการละครมาใช้ในบทบาทของการเป็น “เครื่องมือเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา” ซึ่งจะมีการออกแบบกิจกรรมให้มีเนื้อหาหรือประเด็นเพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีได้มุ่งที่จะสร้างสรรค์ผลงานละครเป็นหลัก

รูปแบบของการนำศิลปะการละครมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีหลากหลายรูปแบบ หากแต่รูปแบบที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มีดังต่อไปนี้

Drama-in-Education (DIE) หรือ ละคร-ใน-การศึกษา เป็นกิจกรรมทางการละครรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ ใช้ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆที่ครูผู้สอนจะวางแผนกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชานั้นๆ ผ่านประสบการณ์สมมติ โดยให้ผู้เรียน เล่น สวมบทบาทเป็นตัวละครต่างๆร่วมกับครูผู้สอน (teacher in role) โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนผ่านการลงมือปฏิบัติ (learning by doing) สำคัญสำคัญของละครเพื่อการเรียนรู้ประเภทนี้ มีดังนี้ (พรวิรัตน์ ดำรุง, 2547: 12-13 ; พนิดา ฐูปนางกูร และคณะ ใน ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2555: 5)

ละคร-ใน-การศึกษา หรือละครการศึกษา DIE เป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมทางละครมาปรับใช้ โดยมี “ครู” เป็นผู้รับผิดชอบวางแผนในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน แสวงหาแนวทาง ความคิด และการแก้ปัญหาโดยผ่านการแสดงบทบาทสมมติ (Roleplay) การเล่นละครสด (Improvise) ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาจินตนาการ การทำงานร่วมกันของผู้เรียนผ่านการแสดงออก (Acting out) เสริมสร้างความเชื่อมั่น และเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบ และวิเคราะห์บทบาทแสดง และการทำงานอย่างมีเหตุผล ขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่ม ละคร-ใน-การศึกษา ต้องมีการวางแผนที่ดี และเป็นโครงการต่อเนื่องในโรงเรียน หัวข้อที่ใช้ในการวางแผนนั้น เป็นหัวข้อที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางความคิด การใช้เหตุผล ความเข้าใจผู้อื่น การพัฒนาตนเองและกลุ่ม พัฒนาความคิดในด้านสังคม การใช้ภาษา และการเรียนรู้วิชาอื่นๆที่มีประโยชน์ต่อเด็กๆในกลุ่ม ละครประเภทนี้ไม่ต้องการผู้ชม แต่หากมีการตกลงกันระหว่างผู้นำกลุ่ม (ครู) กับผู้ร่วมกิจกรรม ก็สามารถพัฒนาจนเป็นการแสดงละครเวทีแบบเต็มรูปแบบได้

Theatre in Education (TIE) หรือ ละครประเด็นศึกษา เป็นกิจกรรมการแสดงละครโดยกลุ่มหรือคณะละครอาชีพ (professional theatre group) จัดแสดงละครโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ชมตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยใช้สื่อการละครเป็นเครื่องมือ ดังนั้นการจัดแสดงละครประเภทนี้ จึงต้องมีการค้นคว้าข้อมูลทั้งด้านเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ และศึกษากลุ่มผู้ชมที่เป็นเป้าหมายเฉพาะ บนพื้นฐานของจิตวิทยาพัฒนาการและความต้องการของเยาวชนในกลุ่มวัยที่มีความแตกต่างกันออกไป เช่นการจัดแสดงละครสำหรับเด็ก ประถมศึกษาย่อมมีรูปแบบการนำเสนอที่ต่างจากละครสำหรับเด็กมัธยม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของละคร สาละสำคัญของละครเพื่อการศึกษา มีดังนี้ (พินิตา ฐปนาภรณ์ และคณะ ; ปาวิชาติ จึงวิวัฒน์นาภรณ์, 2547: 13 อ้างในถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2555: 6)

ละครเพื่อการศึกษา (Theatre in Education หรือนิยมเรียกว่า TIE) หมายถึง ผลงานละครเวทีที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งองค์ประกอบของละครเวทีโดยทั่วไป เพียงแต่อาจจะมีการลดรูปลงให้คงไว้เพียงความเรียบง่ายในเชิงเทคนิค เพื่อความคล่องตัวในการสัญจรไปตามสถานที่ต่างๆ ละครเพื่อการศึกษาที่ดีจะต้องเน้นคุณภาพของกานำเสนอ ซึ่งรวมถึงการแสดง การกำกับการแสดง การเขียนบท ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมและการออกแบบองค์ประกอบทุกด้านอย่างมืออาชีพ ละครเพื่อการศึกษามุ่งเน้นที่จะใช้ประสบการณ์จากการชมละครเวทีมาเป็นเครื่องมือในการให้การศึกษาแก่ผู้ชม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ละครเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้ชมต้องคิดตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบอันเป็นสาระสำคัญต่อการใช้ชีวิต... โดยมากแล้วรูปแบบละครเพื่อศึกษามักจะเป็นการพบกันครั้งทางระหว่างละครเวทีและละครสร้างสรรค์ เนื่องจากมีทั้งการนำเสนอละครให้กับผู้ชมได้ชมด้วยนักแสดงมืออาชีพ และมีกิจกรรมแบบละครสร้างสรรค์ที่ครูนักแสดง (Actor-teacher) จะดึงการมีส่วนร่วมจากผู้ชม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายในหัวข้อที่ต้องการ ซึ่งบางครั้งก็มีการให้ผู้ชมใช้บทบาทสมมติในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย

2.1.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับละครเพลง

การแสดงแบบมิวสิคัล (Musical) หรือ ละครเพลง เป็นการผสมผสานของศิลปะการแสดงละครเวที กับ การร้องและเต้นรำ ในยุคแรกได้รับอิทธิพลจากยุโรป ซึ่งใช้การร้องแบบโอเปร่า (opera) และการเต้นรำแบบโรแมนติค บัลเลต์ (Romantic Ballet) ประกอบการแสดง ในช่วงแรกนั้นโครงเรื่องส่วนใหญ่มีลักษณะเหนือจริงและมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรัก เช่น เรื่อง The Red Mill (1906) Naughty Marietta (1910) Sweethearts (1913) จนถึงในยุคต่อมาที่ละครเพลงในอเมริกันถือกำเนิดขึ้น และถูกเรียกขานในอีกชื่อหนึ่งว่า ละครบรอดเวย์ (Broadway Theatre) การ

แสดงแบบมิวสิคัลในประเทศไทยปัจจุบันนี้ก็ได้รับอิทธิพลมาจากละครบรอดเวย์ของอเมริกัน ลักษณะเฉพาะของละครเพลงคือ มีการใช้เพลงและการเต้นรำประกอบการแสดง โดยมีการประพันธ์ดนตรีและมีเนื้อร้องสำหรับผู้แสดง ซึ่งต้องแสดงความสามารถทางการร้องเพลง “เสียง” จึงกลายเป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างมากในละครเพลง (อ้างอิงจากบทความเรื่อง ละครบรอดเวย์ ใน <http://www.birddancebangkok.com>) นพิสี เรยเส อาจารย์ภาควิชาการแสดงละครเพลง (Musical Theatre) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้นิยามลักษณะเฉพาะของละครเพลงไว้ว่า (ทศพร กลิ่นหอม จากบทความเรื่อง โทน(เสียง) ต่อกระแสมิวสิคัลไทย ใน <http://www.bangkokbiznews.com,2555>) “ละครเพลงต้องไม่ใช่ละครเวทีที่ใส่เพลง แต่เพลงต้องใช้ในการดำเนินเรื่อง เพลงต้องเป็นสื่อให้คนดูได้ซาบซึ้งกับเรื่องราว ละครเพลงแบบไทยอาจไม่จำเป็นต้องหรูหราอลังการอย่างบรอดเวย์ ละครเพลงของไทยควรมีเนื้อหาที่ให้ข้อคิดกับคนไทย”

สจิวต ออสโตร (Stuart Ostrow) ผู้อำนวยการสร้างละครเพลงชื่อดังอย่าง 1776, Pippin และ M.Butterfly ได้ให้หลักการในการสร้างละครเพลงไว้ดังนี้ (ใน<http://www.musicals101.com/book.htm>) “พึงระลึกไว้เสมอว่า เรื่องราวที่ท่านกำลังเล่าอยู่นั้นสามารถร้องออกมาเป็นเพลงได้หรือไม่ หัวข้อหรือประเด็นที่กำลังดำเนินอยู่นั้นสามารถสร้างอารมณ์ให้เกิดการร้องเพลงได้หรือไม่ และเพลงที่ร้องออกมานั้นสามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจลักษณะของตัวละคร หรือสถานการณ์นั้นๆ ได้หรือไม่” จากคำกล่าวนี้ เราสามารถจำแนกหลักการสร้างองค์ประกอบของละครเพลงได้ดังนี้ (John Kenrick บทความเรื่อง Elements of a Musical: The Book (Libretto) ใน <http://www.musicals101.com/book.htm>)

1. ควรมีการทำให้เรื่องราวชัดเจนและง่ายต่อการติดตาม เนื่องจากละครเพลงมีข้อจำกัดในการเล่าเรื่องแบบตรงไปตรงมา การใช้เพลงเป็นสื่อต้องทำให้เนื้อเรื่องเรียบง่ายไม่ซับซ้อนจนต้องเกิดการขยายความและชี้แจงเหตุผลตามมา
2. สร้างตัวละครที่บุคคลิกลักษณะเข้าใจได้ง่าย เมื่อคนดูรักตัวละครแล้วจะเกิดความอยากรติดตามเรื่องราวต่อไป การคัดเลือกนักแสดงให้มีเสียงร้องที่สมกับบทบาทถือเป็นเรื่องสำคัญ อาทิ ในบทนางเอกควรจะคัดเลือกนักแสดงที่มีเสียงร้องนุ่มนวลน่าฟัง สดใสเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง
3. สร้างสถานการณ์ที่เรียกร้องให้ตัวละครต้องมีบทเพลง โดยอาจเป็นเพลงเพื่อแสดงความรู้สึก หรือเล่าเรื่องราวที่ผ่านมาให้คนดูสามารถเข้าใจได้อย่างกระชับแทนการเล่าเรื่องด้วยคำพูดหรือการสร้างฉากเล่าเรื่อง
4. มีการออกแบบให้มีความเชื่อมโยง (Transition) ของการนำเข้าสู่เพลงและจบบทเพลงควรเป็นไปอย่างนุ่มนวลกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง

5. ใช้เพลงและการออกแบบท่าเต้นเป็นตัวเล่าเรื่องให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้บทพูดเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง
6. ทำให้คนดูติดตามและลุ้นให้กำลังใจตัวละครไปจนจบ ละครเพลงเป็นสื่อบันเทิง ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรระลึกถึงเสมอคือ การสร้างความบันเทิง ความสนุกสนานให้แก่ผู้ชม

สรุปได้ว่า กุญแจสำคัญของละครเพลงก็คือ การสร้างสถานการณ์ให้ตัวละครได้เปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกผ่านบทเพลง ไม่ว่าจะเป็น ความดีใจ ตื่นเต้น เศร้าโศก ความกลัว ควรให้เพลงทำหน้าที่แทนบทพูด เนื่องจากเพลงจะเป็นกระบวนการช่วยจำของผู้ชมให้สามารถเชื่อมโยงบุคลิกลักษณะของตัวละครและประเด็นที่ละครต้องการจะสื่อได้ ดังนั้นในการสร้างสรรค์ละครเพลงเรื่อง “ลูกเปิดซีห์เห่” ผู้วิจัยจึงออกแบบให้ “เพลง” เป็นส่วนสำคัญในการทำหน้าที่สื่อสารข้อคิดด้านคุณค่าชีวิตในหลักพุทธศาสนาและสื่อประเด็นเรื่องการค้ายกรรมแทนการใช้บทพูดสอนใจ

2.1.2 แนวความคิดสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมของฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน

วรรณกรรมนั้นเปรียบเสมือนสื่อที่สะท้อนตัวตน ความนึกคิดและจินตนาการของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน โดยผ่านตัวอักษรในแต่ละบรรทัดของการร้อยเรียงเรื่องราว วรรณกรรมจึงเป็นเหมือนเครื่องชี้นำความเจริญของงานในจิตใจของทั้งผู้อ่านและผู้เขียน เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สะท้อนถึงการมีอารยธรรมของมนุษย์ที่กระตุ้นให้เกิดความคิดและจินตนาการถ่ายทอดกันไปอย่างไม่รู้จักสิ้นสุด

สรุปความจาก เฮอร์มเชอร์ (Irmischer 1975: 6-7 อ้างในลิทธา พินิจภูวดล และนิตยา กาญจนวรรณ, 2520: 7-8) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อมนุษย์ดังนี้

1. จากตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรม ผู้อ่านจะได้เข้าไปอยู่ในความรู้สึก ความคิดจิตใจของตัวละคร ได้มองเห็นทั้งสิ่งที่ตัวละครเป็นและแสดงออก และได้เข้าใจในสิ่งที่ตัวละครคิดแต่ไม่ได้แสดงออกต่อผู้อื่น
2. จากการสร้างพฤติกรรมและสถานการณ์ในวรรณกรรม เป็นการทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้พฤติกรรมของการตัดสินใจกระทำบางอย่างในสถานการณ์นั้น ซึ่งในวรรณกรรมเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ควรทำ และไม่ควรทำจากพฤติกรรมของตัวละครในแต่ละสถานการณ์ และเมื่อตัวละครได้รับผลกระทบจากการกระทำนั้น
3. จากการสร้างฉากในวรรณกรรม โดยเฉพาะเมื่อผู้เขียนวาดภาพความเป็นไปได้ในโลกแห่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นโลกที่ผู้อ่านไม่เคยได้สัมผัสหรือนึกถึง การสร้างบรรยากาศที่เหนือจินตนาการเพื่อให้ผู้อ่านนำเอาประสบการณ์ของตนเองมาต่อยอดทางความคิดสร้างสรรค์

จึงมีหลายครั้งที่ภาพในจินตนาการของฉากในวรรณกรรมของผู้อ่านแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป

4. จากรูปแบบและโครงสร้างของวรรณกรรม การอ่านเป็นการกระตุ้นความคิดของผู้อ่าน ให้มีความลึกซึ้งและเข้าใจในโลก(ของผู้เขียน)มากขึ้น ซึ่งก็อาจทำให้เข้าใจโลกความเป็นจริงของผู้อ่านมากขึ้นด้วย
5. จากภาษา สัญลักษณ์และมโนภาพ วรรณกรรมได้สร้างภาพความงามและความน่าเกลียดให้เกิดขึ้นเทียบเคียงกัน เพื่อให้ผู้อ่านได้หวั่นไหวและมีการตอบสนองต่อวรรณกรรมในรูปแบบของอารมณ์ที่ต่างกันออกไป
6. จากท่วงทำนองการเขียนในวรรณกรรม จังหวะของตัวหนังสือในแต่ละบรรทัดนั้นมักมีความสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของนักเขียน เป็นลักษณะเฉพาะของผู้เขียนแต่ละคนที่จะสร้างสรรค์ท่วงทำนองของการเขียนให้ผู้อ่านได้ติดตามกันในหลากหลายอารมณ์
7. จากความคิดในวรรณกรรมเรื่อง “ลูกเปิดซี้เห่” ผู้อ่านจะได้พบกับกระจกเงาสะท้อนภาพประสบการณ์ของตัวละครและผู้เขียน ได้เห็นความพยายามในการแก้ปัญหาและค้นพบแนวทางที่เหมาะสมสำหรับตนเอง

นักเขียนหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเรื่องคุณค่าของวรรณกรรมไว้อย่างกว้างขวาง ในที่นี้ขอยกในประเด็นของคุณค่าในงานวรรณกรรมของฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน มานำเสนอเป็นหลัก (ผาสุก มุทราธธา, 2517: 43 ; กระแสร์ มัลยาภรณ์, 2522: 23-27 ; สิทธา พิณีจิวาดล, รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ และเสาวลักษณ์ อนันตศาสนต์, 2524: 4-5 ; สนิท ตั้งกวี, 2528: 242-244 ; สุภาพักข์, 2530: 22 ; วันเนาว์ ผู้เดิน, 2537: 14 อ้างใน พงษ์ศักดิ์ สังขวิญญู จาก

<http://blog.eduzones.com/winny/3619>)

1. **คุณค่าทางอารมณ์** คือ แรงบันดาลใจ หรืออารมณ์ที่ได้จากการอ่านวรรณกรรม ไม่ว่าจะ เป็นความสุข ความสมหวัง หรือ ชิงชังโกรธแค้น วรรณกรรมจะเป็นเครื่องขัดเกลาอารมณ์ของมนุษย์ และหมั่นเวียนความรู้สึกของจิตใจให้โปร่งใสอยู่เสมอ ในนิทานของฮันส์ ผู้อ่านจะมีได้แต่เพียงอารมณ์เปล็ดเปล็นอย่างหนังสือสำหรับเด็กทั่วไป แต่แท้จริงแล้วในผู้ใหญ่ อาจพบว่ามื่ออารมณ์ที่หลากหลายชวนคล้อยตามอยู่เสมอ ไม่ว่าจะ เป็นอารมณ์โศกสลดของชะตากรรมในเด็กหญิงชายไม้ขีดไฟ “ตรงมุมเล็กๆระหว่างบ้านสองหลัง ซึ่งหลังหนึ่งยื่นล้ำออกมาสู่ถนนมากกว่าอีกหลังหนึ่ง หนูน้อยนั่งงอตัวอยู่ที่นั่น ขาเล็กๆทั้งคู่ขุดคุ้ยได้ ร้าง แม้ว่าแม่หนูจะรู้สึกหนาวขึ้นและหนาวขึ้น แต่ก็ไม่กล้ากลับไปบ้าน เพราะชายไม้ขีดไฟ

ไม่ได้และขอทานก็ไม่ได้สักดวงค์แดงเดียว...” หรือ แม่แต่อารมณ์ที่อ่อนไหวเพราะบางของเด็กหญิงในเรื่อง ดอกไม้ของหนูน้อยไอดา “...แล้วเธอก็หยิบกล่องกระดาษแข็งใบเล็กๆ ซึ่งมีภาพวาดนกน้อยแสนสวยบนฝากล่องขึ้นมาเปิดออก แล้ววางดอกไม้ที่ตายแล้วลงในกล่อง นี่จะเป็นหีบศพที่สวยงามสำหรับพวกเธอ เธอพูดกับดอกไม้ และเมื่อญาติลูกพี่ลูกน้องของฉันมา พวกเขาจะช่วยฉันฝังพวกเธอไว้ในสวน เพื่อพวกเธอจะได้งอกงามขึ้นมาอีกครั้งในฤดูร้อนหน้า แล้วก็สวຍกว่าที่เคย” อันส์มักจะสอดแทรกอารมณ์สีเทาๆไว้ในหนังสือของเขาเสมอ มิใช่เพราะว่าเขาต้องการให้ผู้อ่านหดหู่ซึมเศร้าแต่อย่างใด ในผู้อ่านที่เป็นเด็ก พวกเขาจะได้ค้นพบจินตนาการที่สุดขอบฟ้าชวนเคลิบเคลิ้มและค้นพบความเป็นจริงของโลกที่ละเล็กละน้อย ในผู้อ่านที่เป็นผู้ใหญ่ พวกเขาจะได้รับรู้ถึงสิ่งที่โลกกำลังเป็นอยู่และเมื่อมันอยู่ในนิทาน ทุกอย่างช่างดูงดงามง่ายตายและมีทางออกอยู่เสมอ สิ่งที่อันส์ถ่ายทอดทางอารมณ์ให้ผู้อ่านคือ ความงามของธรรมชาติ และสัจธรรมของความจริงที่แฝงอยู่กับความบันเทิงในตัวหนังสือ ที่รวมกันคือการได้รับสุนทรียอารมณ์นั่นเอง

2. **คุณค่าทางปัญญา** ในนิทานของอันส์ทุกเรื่อง ผู้อ่านจะได้พบข้อความหรือสิ่งที่กระตุ้นความคิด ความรู้และมุมมองที่แปลกใหม่ ซึ่งสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้เท่าทัน ดังเช่นในเรื่องฉลองพระองค์ใหม่ของพระราชินี ที่ทำให้เห็นว่า แม้กระทั่งพระราชินีก็สามารถตกเป็นเหยื่อของเล่ห์เหลี่ยมกลโกงของนักต้มตุ๋นได้ หากไม่ใช่สติปัญญาที่รักตรองให้ดี เหตุการณ์ที่เกิดกับตัวละครจะสะท้อนมาถึงผู้อ่านให้เกิดความคิด ทศนคติที่กว้างขึ้น แยกแยะและลึกซึ้งขึ้น และในบางครั้งอาจเปลี่ยนทัศนคติที่ผิดพลาดให้กลับมาอยู่ในทางที่ถูกต้อง เจตนา นาควัชระ (2529: 88) กล่าวว่า หน้าที่ทางสังคมของวรรณกรรม อาจจะมีใช่การแก้ปัญหาทางสังคมในเชิงปฏิบัติการ หรือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ในระยะสั้น แต่เป็นหน้าที่ของการให้แสงสว่างทางปัญญา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนการเพาะเมล็ดพันธุ์ที่ต้องใช้เวลา จึงจะเห็นผลความเปลี่ยนแปลงในระยะยาวและยั่งยืน
3. **คุณค่าทางศีลธรรม** ในนิทานของอันส์ มีการกล่าวถึงศีลธรรมที่อยู่ในโลกของผู้ถือกฎ และในโลกของผู้ที่อยู่นอกกฎ นิทานบางเรื่องกล่าวถึงความแปลกพิกลพิการเป็นสิ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับ ในนิทานเรื่องหนึ่ง มีตัวละครเป็นตุ๊กตาทหารที่พิการ ที่มักถูกเยาะเย้ยจากเพื่อนตัวอื่นๆ แต่ความกล้าหาญของเขาทำให้ผู้อ่านสามารถประทับใจและชวนให้เอาใจช่วยตุ๊กตาทหารพิการนี้ไปตลอดทั้งเรื่อง ผู้อ่านจะเกิดทัศนคติใหม่ต่อผู้พิการหรือผู้ที่มีสภาวะร่างกายผิดแปลกไปจากผู้อื่น จะเรียนรู้การให้เกียรติคนเสมอภาคกันและชื่นชมเพื่อนมนุษย์ที่การกระทำ มากกว่าจะตัดสินกันที่ความสมบูรณ์สวยงามแค่ภายนอก การ

สร้างลักษณะที่พิเศษให้กับตัวละครนี้เป็นความสามารถอย่างหนึ่งในการเขียนของฮันส์ เขามักเขียนให้ตัวละครหลักมีความบกพร่องที่ต้องพิสูจน์ตนเองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมอยู่เสมอ ส่วนหนึ่งมาจากภูมิหลังของเขาเองที่ต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้รับความชื่นชมในสังคมของนักเขียนและตลอดชีวิตของฮันส์นี้ เขาไม่เคยต้องหยุดดิ้นรนและผลักดันตัวเองเลยสักขณะเดียว หรือ จากการแฝงคำสอนในช่วงวรรคหนึ่งของนิทาน ตัวอย่างเช่นในเรื่องเพื่อนร่วมทาง “ดวงอาทิตย์ส่องแสงลงมายังต้นไม้สีเขียวอย่างเรื่อรอง ราวกับจะบอกว่าเจ้าอย่าได้ทุกข์โศกนัก ดูสิว่าท้องฟ้าสีครามรอบตัวเจ้าสวยงามเพียงไร พ่อของเจ้าอยู่ข้างบนนั่นแล้ว และกำลังวิงวอนพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของให้เจ้าเป็นคนดีตลอดไป ฉันจะเป็นคนดีตลอดไป โจฮันเนสกล่าว เพื่อฉันจะได้ไปอยู่กับพ่อบนสวรรค์...”

4. **คุณค่าทางวัฒนธรรม** วรรณกรรมที่ดีต้องทำหน้าที่เป็นผู้สืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมของชาตินั้น จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ในนิทานของฮันส์มักมีการสอดแทรกวัฒนธรรมของชาวตะวันตกอยู่ในพฤติกรรมของตัวละคร อย่างเช่น วัฒนธรรมการสวมหมวกเมื่อไปข้างนอกบ้านของบุรุษ วัฒนธรรมการต้มน้ำชายามบ่าย การกินขนมปังเป็นอาหารหลัก ซึ่งผู้อ่านที่แม้จะอยู่คนละซีกโลก คนละวัฒนธรรมกันก็สามารถเกิดความรู้ความเข้าใจและซึมซับเอาวัฒนธรรมจากในเรื่องได้เป็นอย่างดี
5. **คุณค่าทางจินตนาการ** การที่มนุษย์ได้สร้างจินตนาการขึ้นมานั้น เปรียบเสมือนการได้ลับอาวุธสำคัญของการแก้ปัญหาในชีวิต จินตนาการจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นการณีกไกล มีความคิดริเริ่ม และได้ขยายอาณาเขตของสิ่งที่รู้จักไปสู่สิ่งใหม่ สิ่งในอดีตอาจเป็นเรื่องเพ้อฝันแต่กลับเกิดขึ้นได้จริงในปัจจุบัน นิทานของฮันส์ถือเป็นสุดยอดของจินตนาการอย่างหนึ่ง เขาอธิบายภาพของธรรมชาติที่ไม่เคยมีใครเห็นมาก่อนให้เด่นชัดราวกับความคิดนั้นได้ลอยมาอยู่เบื้องหน้าของผู้อ่าน ดังเช่นคำบรรยายภาพบรรยากาศในเรื่องสวนดอกไม้แห่งสวรรค์ “แม่น้ำสายหนึ่ง ไต่บริสุทธ์ีราวอากาศเป็นประกายอยู่แทบเท้าพวกเขา และใสกระจ่างจนมองเห็นปลาทองกับปลาเงินกำลังแหวกว่ายอยู่ในสายน้ำอันสดใส และปลาไหลสีม่วงกำลังเปล่งประกายไฟออกมาทุกขณะ ขณะที่โบว์อันกว้างใหญ่ซึ่งลอยอยู่บนผิวน้ำ ก็เป็นประกายระยิบระยับด้วยสีรุ้ง ดอกไม้ที่เปล่งสีสันเป็นเปลวไฟ ราวกับว่าได้รับการหล่อเลี้ยงจากสายน้ำ เหมือนดวงตะเกียงที่ได้รับเชื้อเพลิงจากน้ำมัน สะพานหินอ่อนซึ่งเป็นผลงานอันวิจิตรพิสดาร กระจ่างปรากฏเป็นรูปลักษณะคล้ายลูกไม้กับไข่มุก ทอดข้ามไปสู่เกาะแห่งความสุข....”

6. **คุณค่าในการเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการสร้างศิลปกรรมด้านต่าง ๆ ในหลายครั้ง**
 วรรณกรรมถูกนำมาสร้างเป็นสื่อต่าง ๆ กันเพื่อเผยแพร่ความประทับใจและความคิด
 จินตนาการจากตัวหนังสือ อาทิ การสร้างนิทานเป็นภาพยนตร์การ์ตูน การสร้าง
 ภาพยนตร์จากเรื่องราวในนิทาน การสร้างละครเวทีโดยได้แรงบันดาลใจจากภาพยนตร์ที่
 สร้างมาจากนิทานของฮันส์ เรื่องราชินีหิมะ เป็นต้น หรือแม้แต่ทำให้ผู้อ่านเกิดแรงบันดาลใจ
 ในการแปลเป็นภาษาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านทั่วโลกได้ซาบซึ้งในความอารมณ์และความคิด
 ของผู้เขียน นิทานของฮันส์นั้นถูกจารึกว่าเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการแปลบ่อยครั้งที่สุดใน
 ประวัติศาสตร์วรรณกรรม และข้อคิดในนิทานหลายเรื่องได้กลายมาเป็นแนวความคิดที่
 สอดแทรกอยู่ในสื่อต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะแนวความคิดจากนิทานเรื่องลูกเปิดซีเھرที่
 ที่ว่าด้วยการค้นพบความงามภายในตัวตนที่อัปลักษณ์ การเอาชนะคำเยาะเย้ยถากถาง
 จากสังคมด้วยคุณค่าของความงามภายในตนเอง ซึ่งแก่นของเรื่องนี้มีมากกว่าแค่การที่ลูก
 เปิดซีเھرได้กลายเป็นหงส์ แต่ในความคิดซึ่งของการเขียนเรื่องนี้ยังสะท้อนเรื่องราวในช่วง
 ชีวิตของฮันส์ เมื่อเขาเล่าว่า ลูกเปิดซีเھرได้ผ่านฤดูหนาวที่แสนจะทรมาณ เขามีได้หมายถึง
 เพียงแค่ความหนาวเย็นที่ลูกเปิดต้องทนทุกข์ แต่ยังหมายถึงการอยู่อย่างว่างอย่างโดดเดี่ยว
 ไม่เป็นที่ยอมรับมาเป็นเวลานานอีกด้วย ซึ่งในชีวิตจริงฮันส์ต้องใช้เวลายาวนานในการ
 ค้นพบว่า แท้จริงแล้วเขาไม่ได้เหมาะกับการเป็นนักแสดงอย่างที่เขาสอบ แต่เขามี
 พรสวรรค์ในการเขียนและต้องพิสูจน์ตนเองในการเป็นนักเขียนที่เป็นที่ยอมรับอีกด้วย
 ฮันส์ส่งต่อเรื่องราวของเขาในรูปแบบวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อให้เป็นแรงบันดาลใจกับ
 เยาวชน ซึ่งในวันหนึ่งพวกเขาจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่และต้องฝ่าฟันเพื่อให้ประสบสำเร็จ
 ในชีวิต และเมื่อวันนั้นมาถึงเมล็ดพันธุ์ทางความคิดจากนิทานของฮันส์ที่บ่มเพาะไว้ใน
 จิตใจของเด็กๆ จะกระตุ้นให้พวกเขามีความหวังและค้นพบหนทางในการทำความฝันให้
 สำเร็จ

2.1.3. แนวความคิดเกี่ยวกับความงามและคุณค่าชีวิตตามหลักพุทธศาสนา

2.1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าความงาม

การรับรู้ความงามของมนุษย์แต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากลักษณะ 3 ประการ
 ได้แก่ (วัฒนาพร เขื่อนสุวรรณ "สุนทรียศาสตร์"

จาก <http://webboard.jssr.co.th/index.php?topic=15762.0;wap2>)

1. **การรับรู้ด้านวัตถุพิสัย (Objectivism) หรือการรับรู้ความงามผ่านรูปทรง** สีสัน
 ลักษณะผิวของวัตถุ จนเกิดความเห็นพ้องต้องกัน โดยในบางครั้งมีการกำหนดลักษณะ

ความงามไว้ต่างๆ เช่น ผู้หญิงที่สวยงามจะต้องผิวขาวเหมือนหอยกกล้วย นีวีเรียเหมือนลำเทียน คิวโก่งดั่งคันศร สุนัขพันธุ์ไทยที่งาม ต้องหลังอานหางดาบ ถ้าเป็นไก่แจ้ต้องตัวเดี่ยวขนสีสวย เป็นมันและยาวปกคลุมลงมาถึงขา สถาปัตยกรรมวิหารเทพเจ้าของชาวกรีกต้องสง่างามตั้งอยู่บนเนินเขา และควรจะมีสัดส่วน 1:3:5 เป็นต้น

2. การรับรู้ด้านจิตพิสัย (Subjectivism) หรือการใช้จิต ความรู้สึกนึกคิดเป็นตัวกำหนดคุณค่าความงาม กลุ่มนี้จะมีความเห็นตรงข้ามกับกลุ่มแรก โดยเห็นว่าความงามเป็นเรื่องของความรู้สึกที่แตกต่างกัน คนเราจึงมีความเห็นในสิ่งต่างๆ ว่างามต่างกันออกไป และการรับรู้คุณค่าความงามในครั้งแรกนั้น อาจไม่เท่ากันกับครั้งที่สอง หรือ ครั้งต่อไปก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับอารมณ์และความรู้สึกในขณะนั้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“ถ้าท่านไม่อยู่ในสภาวะที่พร้อมรับความงาม

ท่านจะมองไม่เห็นความงามเลย”

(วัฒนาพร เชื้อนสุวรรณ "สุนทรียศาสตร์" ในเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอน

ในสุนทรียศาสตร์ จาก <http://203.158.253.5/wbi/Education,2547>)

3. การรับรู้ด้านสัมพัทธ์พิสัย (Relativism) คือการรับรู้ความงามผ่านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทางวัตถุกับจิต สภาวะการรับรู้ที่สมบูรณ์นั้นต้องประกอบด้วย วัตถุที่มีความงามเด่นชัด และสภาวะทางอารมณ์ที่พร้อมจะรับรสของความงามนั้นด้วย

การให้ความหมายของความงามจึงมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการให้บริบทของความงามนั้น และการรับรู้สภาวะความงามที่แตกต่างกัน จึงมีผู้ให้นิยามคำว่า “ความงาม” ไว้ต่างกัน เป็นต้นว่า คุณค่าความงามนั้นจึงมิได้เป็นหลักตายตัว หรือข้อบังคับยึดถือที่เหมือนกับกฎหมาย หรือ ศีลธรรม แต่เป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์ใช้มิติและกระบวนการตัดสินคุณค่าแตกต่างกัน

2.1.3.2 แนวความคิดด้านความงามและคุณค่าชีวิตตามหลักพุทธศาสนา

พุทธทาสภิกขุ กล่าวไว้ในหนังสือ “ศิลปะแห่งการมีชีวิตอยู่ในโลก” ตอนหนึ่งว่า “ให้มีความงามในการกระทำ ทางฝ่ายจิตวิญญาณมากกว่าทางฝ่ายวัตถุ คนเราคนหนึ่งๆ ประกอบด้วยวัตถุคือ ร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นนามธรรม มันสัมพันธ์กันให้เกิดการกระทำ เกิดการเป็นอยู่ที่งดงามพร้อมกันไปทั้งร่างกายและทั้งทางจิตใจ สิ่งที่เราเรียกว่าความงามทางโลก อันเป็นความหลงไหลไปตามโมหะ

ของคนในโลกที่หลงใหลในความงาม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ความงามอย่างนี้เป็นอันตรายเป็น ความงามอย่างโลกที่เขาหลงใหลชอบใจกันตามประสาโลกที่มีโมหะ หรือความโง่เป็นสมุฏฐาน” (อ้างอิงใน http://www.buddhadasa.org/html/life-work/book/loipathum/49-art_of_life.html)

เสถียร โปธินันทะ ได้ให้ความเห็นเรื่องสุนทรียภาพในพระพุทธศาสนา ในหนังสือ “พุทธธรรมกับปรัชญา” ให้ความเห็นว่าสุนทรียะในพระพุทธศาสนานั้นมี 2 ชั้น ชั้นนอกหมายถึงสุนทรียะทางด้านวัตถุ เช่นการก่อสร้างวัดวาอาราม พระพุทธรูปปฏิมา ลวดลายศิลปะต่างๆ ส่วนด้านในนั้นหมายถึงตัวธรรมะโดยตรง ที่มีความงามภายในเป็นความงามที่เป็นไปตามธรรม เป็นความงามที่มีลักษณะจากการประพฤติกรรมตนให้อยู่ในทางศีลทางธรรมตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นความงามที่ยั่งยืนเป็นความงามที่ทุกคนสามารถสร้างได้ ทำให้มีได้แก่ตน ทำให้เกิดความสงบ ความสุข ไม่มีการเบียดเบียนทั้งต่อตนเอง และสังคม (มณีพรรณ เสกธีระ, 2553: 11)

หลักธรรมในทางพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องเรื่องความงามของสตรี คือ นางวิสาขา มหาอุบาสิกา เป็นผู้มีบุญและรูปร่างสมบูรณ์ด้วยลักษณะเบญจกัลยาณี 5 ประการ ได้แก่ (มณีพรรณ เสกธีระ, 2553: 27)

1. เกสกัลยาณี ผมงาม คือ หญิงที่มีผมยาวถึงสะเอวแล้วปลายผมงอนขึ้นตามธรรมชาติ
2. มังสกัลยาณี เนื้องาม คือ หญิงที่มีริมฝีปากแดงดุจดั่งผลตำลึงสุก โค้งเป็นรูปกระจับและเรียบ ชิดสนิทกันดี
3. อัญญิกัลยาณี กระดูงาม คือ หญิงที่มีฟันสีขาวประดุจสังข์ และเรียบชิดสนิทกันดี
4. จิวกัลยาณี ผิวงาม คือ หญิงที่มีผิวงามละเอียด ถ้าดำก็ดำดั่งดอกบัวเขียว ถ้าขาวก็ขาวดั่งดอกกรรณิการ อมเลือดอมผลัด เปล่งปลั่งคล้ายสำน้ำผึ้งซึ่งนำมาจากรังผึ้งใหม่
5. วัยกัลยาณี วัยงาม คือ เป็นคนงามตามวัย งามทุกวัย เมื่ออยู่ในวัยเด็กก็งามอย่างเด็ก เมื่ออยู่ในวัยสาวก็งามอย่างหญิงสาว เมื่ออยู่ในวัยชราก็งามอย่างคนชรา

สรรพสิ่งทั้งหลายในจักรวาลนี้สามารถแยกประเภทเป็นส่วนตามหลักชั้น 5 ได้ดังนี้

(<http://buddhiststudy.tripod.com/ch2.htm>)

1. รูปชั้น คือส่วนที่เป็นวัตถุทั้งหลาย ได้แก่ สสาร แสง สี เสียง กลิ่น รส ความเย็น ความร้อน ความหย่อนความตึง รูปชั้นนี้เป็นฐานของการเกิดจิต
2. เวทนาชั้น คือความรู้สึกเป็นที่ทั้งสุขและทุกข์ อันเกิดแก่กายและใจ

3. สัญญาชั้นคือ ความจำได้หมายรู้ ความรู้สึกนึกคิดในสิ่งต่างๆ
4. สังขารชั้นคือ ส่วนที่ปรุงแต่งจิตให้เกิดภาพปรากฏต่างๆ อันได้แก่ โลภะ(ความโลภ) โทสะ(ความโกรธ) โมหะ(ความหลง) ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ความเพียร ความปิติยินดี ความพราะหนี่ถี่เหนียว ความลั้งเลงสงสัย เป็นต้น สังขารมีหลายประเภท อาทิ สังขารอดีต สังขารปัจจุบัน สังขารอนาคต สังขาร แต่หากแบ่งตามสัญญาเจตนาหรือเจตนาที่แต่งกรรมขึ้น มี 3 อย่าง คือ
  - กายสังขาร สภาพที่ปรุงแต่งกาย ได้แก่ อัสสาสะ ปัสสาสะ คือลมหายใจเข้า ลมหายใจออก
  - วจีสังขาร สภาพที่ปรุงแต่งวาจา ได้แก่ วิตกและวิจารณ์
  - จิตตสังขาร สภาพที่ปรุงแต่งใจ ได้แก่ สัญญาและเวทนา
5. วิญญาณชั้นคือ จิตที่รับรู้สิ่งทั้งปวง เป็นความรู้แจ้งอารมณ์ ความรู้อารมณ์ทางอายตนะทั้ง 6 ซึ่งเป็นบ่อเกิดหรือสื่อสัมพันธ์

อายตนะ ประกอบด้วย อายตนะภายใน 6 และอายตนะภายนอก 6

หู	ที่เสียดังมากกระทบ	เรียกว่า ไสตวิญญาณ
ตา	ที่เห็นวัตถุรูป	เรียกว่า จักขุวิญญาณ
จมูก	ที่ดมกลิ่นสารพัดทั้งปวง	เรียกว่า ฆานวิญญาณ
ลิ้น	ที่รับรสทุก ๆ อย่างที่มาสัมผัส	เรียกว่า ชิวหาวิญญาณ
กาย	ที่ถูกสัมผัสเย็นร้อนอ่อนแข็งอันจะรู้ได้ทางกาย	เรียกว่า กายวิญญาณ
ใจ	ความรู้สึกนึกคิดในอารมณ์นั้น ๆ	เรียกว่า มโนวิญญาณ

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ความจริงของสรรพสิ่งที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ธรรมชาติ นั่นคือ หลักไตรลักษณ์ ซึ่งแปลว่า ลักษณะสามัญญ 3 ประการ เป็นกฎของงามซึ่งเป็นความจริงของชีวิต อันประกอบด้วย (จากเรื่อง มองสังคมไทยผ่านไตรลักษณ์, 2553: <http://ssmwiki.org/index.php>)

1. อนิจจัง คือ ความไม่เที่ยง ไม่คงอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่จีรังยั่งยืน ของสรรพสิ่งทั้งปวงทั้งมนุษย์ สัตว์ พืช และวัตถุต่างๆ ต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงอนิจจังได้ ทุกอย่างก็เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

2. ทุกข์ คือ สภาพที่ไม่อาจทนอยู่ได้ มีความเสื่อมและสลาย ทุกสรรพสิ่งเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปไม่ทานทนอยู่นาน เป็นธรรมดา สิ่งมีชีวิตจึงมีความรู้สึกจึงเป็นทุกข์ เพราะสภาพความเป็นอยู่มีการเปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่
3. อนัตตา คือความไม่มีตัวตน แท้จริงแล้วสรรพสิ่งทั้งปวง เกิดจากองค์ประกอบทางเคมี หลายๆ อย่างมารวมกัน เช่นร่างกายของมนุษย์และสัตว์ที่เรามองเห็นอยู่ เกิดจากองค์ประกอบ ของ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ และธาตุลม มารวมกันตามธรรมชาติ และเมื่อร่างกายนี้แตกดับ ทุกอย่างก็จะกลับไปสู่สภาพของธาตุเดิม

เมื่อมนุษย์พิจารณาความเป็นไปของโลกดังนี้แล้ว จึงไม่ควรหลงใหลในการปรุงแต่งรูปซึ่งเป็นธาตุที่ประกอบกันขึ้นอย่างชั่วคราว การค้นพบความงามที่แท้จริงของชีวิต คือการทำ ความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงของรูปร่าง ชื่อเสียง เกียรติยศ การได้มาและการจากไปของทุกสิ่งใน ชีวิต หากมนุษย์ยึดติดในรูป ในอารมณ์ ในสิ่งนามธรรมอันเรียกว่า ความรัก ความรวย ความสวย อำนาค ก็จะไม่สามารถพบกับบรรลุลักษณะตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้

หลักไตรสิกขา เป็นหลักทางพุทธศาสนาที่สนับสนุนให้เกิดความงามทั้งภายใน และภายนอก ศิล เป็นเครื่องสนับสนุนภายในให้สะอาด เป็นความงามที่ส่งเสริมภายนอก ส่วนสมาธิและปัญญา เป็นเครื่องสนับสนุนใจ ทำให้ใจสะอาด มีกำลังสติปัญญา ที่จะเผาผลาญกิเลส ความมัวเมาหลงผิดให้หมดไปจากจิต(มณีพรรณน เสกธีระ, 2553: 39-40)

- 1) อธิศีลสิกขา ข้อปฏิบัติสำหรับการฝึกอบรมในทางความประพฤติ ไม่ว่าศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 การที่เราไม่ล่วงเกินในศีล ก่อให้เกิดความงามทางกาย
- 2) อธิจิตตสิกขา จัดเป็นความงามภายใน เพราะเป็นการกระทำสิ่งใดให้รู้ตัว มีสติสัมปชัญญะ คือ ฝึกจิตตนให้เป็นคนหนักแน่นในอารมณ์ รู้จักยั้งคิด และควบคุมความรู้สึกตัวเองอยู่เสมอว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ การมีสตินับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตอย่างมาก ความระลึกได้ และความรู้สึกตัวในทุกขณะที่กระทำจะก่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย สติเป็นหัวใจของทุกอย่าง ของทุกการกระทำ หรือที่เรียกว่า สมาธิ ก็คือการฝึกสตินั่นเอง เมื่อใดที่มีสติรู้ตามความเป็นจริงแล้ว จิตก็จักจะไม่มีความทุกข์ เมื่อไม่มีความทุกข์ความสุขก็จะบังเกิด สมรรถภาพของจิตที่ประกอบด้วยความเข้มแข็งมีความอดทน มีบุคลิกสง่างาม เมื่อสุขบังเกิดความสบายใจ ความผ่องใส เข้มขึ้น ความปิติ เฝิบ

อิมปรากฏในจิตใจ ก็จะเปล่งประกายฉายออกมาทางสีหน้า กิริยาท่าทางที่เรียบร้อย
งดงาม ความสวยงามที่แท้จริงก็จะเกิดขึ้น

- 3) อธิปัญญาศึกษา จัดเป็นความงามภายใน เนื่องจากเป็นการพัฒนาความรู้ของเราให้เข้าใจความเป็นจริงของชีวิตหลักเหตุผลถูกต้อง สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นบุญ หรืออะไรที่เป็นบาป อะไรเป็นประโยชน์ ไม่ใช่ประโยชน์ เมื่อมีความเข้าใจถึงความเป็นจริงเช่นนี้แล้ว ย่อมเข้าใจว่าความงามที่แท้จริงเป็นเช่นไร จิตใจย่อมมุ่งทำให้ความงามที่เกิดขึ้นจากใจของตน

2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการศัลยกรรม

การศัลยกรรมเสริมความงาม คือวิธีการรักษา เสริมสร้าง เพิ่มเติม หรือปรับปรุงส่วนของใบหน้าร่างกายของคนปกติด้วยวิธีการผ่าตัดหรือเทคนิคทางการแพทย์ให้มีลักษณะสวยงามตามความนิยมในปัจจุบัน ศัลยกรรมเสริมความงามเป็นสาขาหนึ่งของศัลยกรรมตกแต่งและเสริมสร้าง (plastic and reconstructive surgery) การทำศัลยกรรมเสริมความงามในประเทศไทยนั้นมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากประเทศตะวันตก เนื่องจากความแตกต่างในลักษณะของใบหน้า และสัดส่วนของร่างกายตลอดจนเจตคติ และความนิยมที่แตกต่างกัน(ถาวร จรุงญสมิทธิ, 2528 อ้างใน กมลกานต์ จินข้าง, 2553: 7)

ปัจจุบันการศัลยกรรมเสริมความงามกำลังเป็นที่สนใจและมีสถิติสูงขึ้นทั่วโลก ทั้งในกลุ่มชาวตะวันตกและชาวตะวันออก ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มชาวตะวันออกกลาง ซึ่งในอเมริกา ในช่วงปี ค.ศ. 1997-2008 มีอัตราผู้เข้ารับการศัลยกรรมความงามเพิ่มขึ้นร้อยละ 162 (American Society of Aesthetic Plastic Surgery, 2008) ในอังกฤษเองก็นิยมศัลยกรรมกันเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่า นับจากปี ค.ศ. 2003-2008 (The British Association of Aesthetic Plastic Surgery, 2009) ส่วนชาวเกาหลีเอง 1 ใน 10 คน ต่างก็เคยผ่านการทำศัลยกรรมความงามมาแล้วทั้งสิ้น (Cullen, 2002) ข่าวการพัฒนาของธุรกิจศัลยกรรมความงามในเมืองไทยก็มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยขยายกลุ่มลูกค้าจากเดิมที่เป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มีฐานะดี มาสู่ตลาดใหม่ของกลุ่มวัยรุ่นและลูกค้าที่มีฐานะปานกลางเป็นการชี้ให้เห็นว่ากระแสความนิยมการศัลยกรรมในประเทศไทยกำลังมีอัตราเพิ่มขึ้นจากในอดีตอย่างชัดเจน และเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มผู้หญิงวัยรุ่น นิสิต นักศึกษาหันมาสนใจและใช้ศัลยกรรมเป็นวิธีการปรับปรุงรูปลักษณ์ของผู้หญิงไทย (กมลกานต์ จินข้าง ,2553 : 1-2)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเสริมความงามนั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล (intrapersonal factors) และปัจจัยระหว่างบุคคลหรือปัจจัยทางสังคม (interpersonal or social factors)

ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเสริมความงาม ได้แก่ ความไม่พอใจในรูปลักษณ์ (body dissatisfaction) จึงใช้การตัดสินใจเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายทางความงามที่ตนเองต้องการ (Didie & Sarwer, 2003 ; Henderson-King & Henderson-King, 2005 ; Sarwer & Crerand, 2004 ; Sarwer et al , 1998 อ้างใน กมลกานต์ จินข้าง, 2553: 3) และยังพบว่าปัจจัยอื่นๆที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเสริมความงามอีก อาทิ

- ผู้ที่ให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตา หรือ ผู้ที่เห็นความสำคัญของการดูแลรูปร่าง ผิวพรรณ มีความสนใจและยอมรับการทำศัลยกรรมเสริมความงามมากกว่าผู้ที่ไม่เห็นความสำคัญของรูปลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญ
- ผู้ที่มีความผูกพันแบบวิตกกังวล (adult attachment style) มักมีความต้องการในการได้รับความยอมรับและเป็นที่รักของบุคคลที่มีความหมาย (คู่รัก, คู่สมรส) การตัดสินใจจึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการรักษาสถานภาพความสัมพันธ์ไว้
- ผู้ที่มีลักษณะอ่อนไหวต่อการปฏิเสธด้วยเหตุผลเรื่องรูปลักษณ์ (appearance-based rejection sensitivity) มีการแสดงออกถึงความสนใจในการทำศัลยกรรมเสริมความงาม
- ผู้ที่มีลักษณะวัตถุนิยมและการรับสารเรื่องรูปลักษณ์สูง (materialism & sociocultural appearance messages) จะยอมรับการทำศัลยกรรมเสริมความงามตามข้อมูลความงามจากสื่อที่ได้รับ

ปัจจัยระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเสริมความงามได้แก่

- การถูกล้อเลียนเรื่องรูปร่างหน้าตา ทำให้เกิดความคิดในการตัดสินใจเพื่อลบปมด้อยของตนเอง (Park et al, 2009 ; Sawer et al, 2003 ; von Soest et al, 2006)
- มีสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนเป็นผู้ที่เคยทำศัลยกรรมเสริมความงามมาก่อน โดยเมื่อได้รับข้อมูลประสบการณ์ทางการตัดสินใจที่ผลเป็นที่น่าพอใจจากบุคคลใกล้ชิด จะเป็นการสร้างทัศนคติในเชิงบวกกับการตัดสินใจซึ่งนำไปสู่การทำศัลยกรรมในอนาคต

- การรับอิทธิพลจากสื่อ การซึมซับจากวัฒนธรรมสังคม (Sociocultural internalization) อันเนื่องมาจากการบริโภคสื่อที่คัดเลือกคุณลักษณะเด่นบางประการในรูปแบบของตัวแทนความงามทางอุดมคติมาเป็นตัวกำหนดกรอบการรับรู้ของสังคม (กมลกานต์ จินข้าง, 2553: 4) ซึ่งการนิยามความสมบูรณ์แบบตามความคาดหวังของสังคม (socially prescribed perfectionism) เป็นปัจจัยเกี่ยวเนื่องที่ทำให้เกิดความคิดในการศัลยกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

เยาวชนไทยในปัจจุบันมีค่านิยมในเชิงบวกกับการศัลยกรรมมากขึ้น อันเนื่องมาจากผลของสื่อที่ปรากฏภาพของดารานักร้องและศิลปินที่ทำศัลยกรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าต้องเป็นคนสวยหล่อจึงจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ส่งผลให้วัยรุ่นมีความคิดในการทำศัลยกรรมมากขึ้น ประเด็นในเรื่องการศัลยกรรมความงามจึงเป็นหัวข้อหนึ่งที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากวัยรุ่นมีค่านิยมใน “ความสวยทางลัด” มากกว่าการค้นหาความสวยในตนเอง ซึ่งจากบทสำรวจและบทสัมภาษณ์ดังกล่าว ทำให้การสร้างสรรค์ละครเพลงเรื่อง “ลูกเปิดซี้เหร่” มีการแทรกประเด็นทางสังคมเรื่องความต้องการศัลยกรรมในวัยรุ่นกับการต่อสู้ของจิตใจด้วยหลักพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นให้พิจารณาโลกตามความเป็นจริง ตัวละครหลักในเรื่องจึงต้องค้นหาความสวยงามที่คงทนถาวรกว่าการศัลยกรรมและค้นพบคุณค่าของตนเอง โดยผ่านอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตเช่นเดียวกับลูกเปิดซี้เหร่ในวรรณกรรม

2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

เพื่อศึกษากระบวนการทำงานออกแบบสร้างสรรค์ของการแสดงในรูปแบบต่างๆ ที่มีมิติของประเด็นศึกษาที่ผู้วิจัยแต่ละท่านมีความสนใจแตกต่างกัน นำมาสู่กระบวนการทำงานและการอภิปรายสรุปผลในการวิจัยซึ่งตอบวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยแตกต่างกันออกไป

กุสุมา เทพรักษ์, 2548 งานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ละครสำหรับเด็ก เรื่อง เจ้าหญิง ของบินหลาสันกาลาคีรี นักเขียนรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2548 เป็นงานวิจัยที่นำวรรณกรรมเด็กมาสร้างสรรค์เป็นละครสำหรับเด็ก ผู้วิจัยได้ศึกษา กระบวนการเตรียมการแสดง การเขียนบทและพัฒนาบทซึ่งมาจากวรรณกรรมรวมเรื่องสั้น คัดเลือกเรื่องสั้นที่มีความน่าสนใจโดยมีประเด็นเรื่อง ค่านิยมของสังคมแบบทุนนิยม และสภาพสังคมของครอบครัวที่แตกแยกสอดแทรกในละครเวที ผู้วิจัยมีมุ่งให้เป็นรูปแบบละครเวทีสำหรับเด็ก จึงมีการเสริมเทคนิคการใช้เสียงบรรยายที่

เหมือนกับการเล่านิทานให้ผู้ชมฟัง และปรับบทบรรยายในหนังสือให้เป็นบทพูดที่เหมาะสมกับวัยของผู้ชม เป็นต้นว่า การใช้คำคล้องจองเป็นจังหวะ ซึ่งเน้นรองจากการสื่อสารด้วยการกระทำบนเวที ซึ่งสื่อสารให้ผู้ชมที่เป็นเด็กเข้าใจได้ง่ายกว่า ซึ่งผลตอบรับที่ได้ปรากฏว่า การสร้างลักษณะตัวละครเจ้าหญิงในรูปแบบที่เด็กๆไม่คุ้นเคย คือเป็นเจ้าหญิงแบบทดลองที่มีลักษณะตัวอ้วนดำ ผิวคล้ำ เอาแต่ใจ ทำให้มีผู้ชมที่เป็นเด็กบางส่วนไม่ชอบตัวละครนี้ ในทางตรงกันข้าม ผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่กลับชื่นชอบตัวละครเจ้าหญิงที่สามารถเข้าใจบทบาทของเจ้าหญิงในฐานะตัวแสดงว่าเล่นได้สมบทบาท ผลการวิจัยยังบ่งชี้ว่า การที่ผู้ชมได้อ่านวรรณกรรมเรื่องนี้มาก่อนไม่มีผลต่อการรับรู้สาระจากละคร และโดยรวมผู้ชมมีความพึงพอใจต่อละครสำหรับเด็กเรื่องนี้

อาภาวี เศตะพราหมณ์, 2552 งานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ละครดนตรีเรื่อง “กว่าฉันจะเป็น...” ตามแนวทางของแบร์ทอลท์ เบรคชท์ เพื่อสื่อประเด็นวัยรุ่นกับยาเสพติด ผู้วิจัยมีความต้องการสร้างสรรค์ละครสมัยใหม่ที่มีจุดประสงค์ในการถ่ายทอดพลังทางความคิด และกระตุ้นจิตสำนึกโดยผ่านกลวิธีของละครแบบเอพิค (epic theatre) ซึ่งมีจุดเด่นในการทำให้แปลก (verfremdung) เช่นการออกแบบฉากที่ไม่เน้นความสมจริง การใช้ภาพลวงตา การนำเสนอให้คนดูรู้สึกว่กำลังดูละครอยู่โดยเปิกเผยอุปกรณ์ในการแสดง การประพันธ์ให้มีเพลงเพื่อขัดการแสดง เป็นต้น ผลตอบรับจากละครเรื่องนี้ พบว่า ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่ชื่นชมความสามารถของนักแสดง และการประพันธ์ดนตรีได้มีความน่าสนใจ การเดินรำประกอบก็ช่วยให้สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ได้ดี แต่ติเรื่องของเครื่องแต่งกายนักแสดงซึ่งไม่สามารถสร้างความเข้าใจได้ชัดเจน ผู้ชมทั่วไปให้ความเห็นว่า บทละครมีความน่าสนใจ นำเสนอประเด็นที่ต้องการสื่อสารเรื่องยาเสพติดได้เข้าใจแม้ว่าจะไม่ได้เป็นการบอกอย่างตรงไปตรงมา เนื้อหาของบทเพลงเป็นเรื่องใกล้ตัวในชีวิตประจำวันที่สามารถทำให้เข้าใจได้ง่าย โดยกลุ่มผู้ชมที่อายุน้อยจะมีความชื่นชอบละครเพลงในเชิงพาณิชย์ และรูปแบบละครแนวสมจริงมากกว่าละครที่เป็นบทเรียนมีความไม่สมเหตุสมผลในการดำเนินเรื่อง จึงสรุปได้ว่าละครตามแนวทางกลวิธีของเบรคชท์นั้นสามารถสื่อสารประเด็นทางสังคมได้อย่างไม่น่าเบื่อและได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้ชม

คอลลิด มิคำ, 2553 งานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์ละครนะซีฮัตในชุมชนมุสลิม โดยศึกษาขั้นตอนการสร้างสรรคบทละคร ซึ่งผู้วิจัยท่านนี้มีความใส่ใจในรายละเอียดของการศึกษาแนวคิดของศาสนธรรมและหลักปรัชญาในศาสนาอิสลาม ที่ว่า บทละครต้องสะท้อนขนบนิยมของศาสนาอิสลามและต้องสามารถสื่อสารกับกลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่เป็นชุมชนมุสลิมให้ได้ บทละครที่

ได้มาจากทั้งการสั่งสมประสบการณ์ของผู้เขียนและเรื่องจริงในคัมภีร์อัลกุรอานของศาสนา จึงมีความทันสมัยและร่วมสมัยอยู่ด้วยกัน โดยเมื่อจัดแสดงให้กับผู้ชมในชุมชนมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านม้าเขตประเวศ และชุมชนบ้านครัว เขตราชเทวี พบว่า ผู้ชมคิดว่าละครมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม สามารถสื่อสารกับชุมชนได้ดี และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุฑารัตน์ การะเกตุ, 2554 งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมการสื่อสาร สำหรับละครหุ่นจากเรื่อง “แอนโดรคลิสกับสิงโต” โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับละครในฐานะเครื่องมือสื่อสาร และกระบวนการสร้างสรรค์ละครหุ่น ซึ่งมีการคัดเลือกสถานที่ในการแสดง เพื่อสร้างสุนทรียะในการรับชมและศึกษาขั้นตอนการคัดเลือกและดัดแปลงบทละคร ในส่วนของการฝึกซ้อมการแสดงผู้วิจัยมีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนและมีการจัดลำดับความสำคัญ ก่อน-หลัง ของการซ้อมในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน ทำให้สามารถศึกษาข้อดีและข้อค้นพบของอุปสรรคในการสร้างสรรค์ละครเวทีได้อย่างละเอียด ภายหลังจากแสดงละครหุ่นเรื่อง ชีวิตา สนามประลองยุทธ์แห่งชีวิตต่อชีวิต ได้มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำเรื่องการจัดวางท่าทางหุ่นให้ดูเป็นธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งศิลปะการเชิดหุ่นนั้นถือเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนสูง และต้องอาศัยองค์ประกอบในการจัดวางภาพให้สวยงามสมดุล เรื่องสั้นและกระชับเกินไปทำให้ไม่ได้สุนทรียรสในการชม ในขณะที่ผู้ชมทั่วไปคิดว่าละครหุ่นมีความแปลกใหม่น่าสนใจในการนำเสนอ และการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเล่าเรื่องก็ทำให้มีความสนใจมากขึ้น

รัชฎาวรรณ รองทอง, 2554 งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์การแสดงร่วมสมัยเพื่อสื่อสารปรัชญาแนวคิดแนวลึก จากกวีนิพนธ์ของรพีพรนาถ ฐากร เป็นการดัดแปลงสื่อจากกวีนิพนธ์ร่วมสมัยมาสู่การแสดง ภายใต้อะการสื่อสารเรื่อง การกระทำของมนุษย์ที่ทำลายสมดุลยภาพของโลก จนในท้ายที่สุด มนุษย์ก็ต้องเป็นผู้รับผลกระทบนั่นเอง การแสดงร่วมสมัยนี้ประกอบด้วย จินตลีลาประกอบการเล่าเรื่องแบบมี ผู้เล่าเรื่อง สลับกับบทพูดของผู้แสดง โดยมีการเล่นดนตรีประกอบอารมณ์ของเรื่องราวในแต่ละช่วง จากการเสวนาพบว่า ผู้ชมมีการรับรู้เรื่องปรัชญาแนวคิดแนวลึกจากการแสดงได้อยู่ในระดับดี เนื่องจากรูปแบบการนำเสนอที่เป็นการแสดงที่เป็นรูปธรรมทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาของประเด็นที่ต้องการสื่อสาร อาทิ เรื่อง ภัยพิบัติ การทำลายธรรมชาติ ได้ง่ายขึ้น และการแสดงในครั้งนี้ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้ชมที่ไม่เคยอ่านบทกวีของรพีพรนาถ

ฐาภรณ์ มีความสนใจในการศึกษาค้นคว้าต่อไป แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการแสดงผลสามารถถ่ายทอดคุณค่าของหลักปรัชญาในกวีนิพนธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักพุทธศาสนา

มณีพรพรรณ เสกธีระ, 2553 เป็นงานวิจัยเรื่อง การศึกษาหลักธรรมเรื่องความงามในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท โดยศึกษาเรื่องหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับความงามตามหลักพุทธศาสนา พบว่ามีหลักเบญจกัลยาณีที่กล่าวถึงลักษณะของความงามภายนอกของสตรีในสมัยพุทธกาล ซึ่งทางพุทธศาสนาเชื่อว่าสรรพสิ่งต่างๆประกอบด้วยขันธ์ 5 อันเป็นสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงและปรุงแต่งได้ และหลักไตรลักษณ์ ที่กล่าวถึงความจริงของชีวิตสามประการ การค้นพบคุณค่าความงามที่ยั่งยืนได้ต้องละการยึดติดและ ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อสนับสนุนให้เกิดความงามจากภายใน โดยจะนำหลักธรรมมาประยุกต์กับบทละครและบทเพลงในการสร้างสรรค์ละครเวทีเรื่อง “ลูกเปิดซีเห่”

สมสุข นิธอุทัย, 2554 เป็นงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธศาสนาในสังคมไทย เป็นการศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนไทย สาเหตุของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเยาวชนในสังคมไทยตามแนวพุทธศาสนา คือ การปลูกฝังหลักธรรมต่างๆ อาทิ การมีสัมมาทิฐิ, การใช้ไตรสิกขา, การใช้พลังปัญญาความรู้ค้นหาอันได้แก่ ความโลกาภิวัตน์ โดยมุ่งหมายให้สถาบันทางสังคมมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนในสังคมไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธ การพัฒนาเยาวชนในสังคมไทย พัฒนาการของการพัฒนาเยาวชนตามแนวพุทธในสังคมไทยให้มีความสอดคล้องต่อสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน